

Poštnina plačana v gotovini.

*

kres

*

A P R I L

1 9 * 3 4

ŠTEVILKA 4

»KRES«

Glasilo slovenskih fantov. Izhaja mesečno. Izdaja in tiska Misijonska tiskarna, Groblje - Domžale (predstavnik Jožko Godina, Groblje - Domžale.) Urejuje Ivan Martelanc s sodelovanjem uredniškega zbora. Za uredništvo odgovarja Jožko Godina, Groblje - Domžale.

ROKOPISI se pošiljajo na naslov: Ivan Martelanc, Ljubljana, Miklošičeva cesta 19.

UPRAVA: Misijonska tiskarna, Groblje - Domžale. Čekovni račun: Misijonska tiskarna (z značko »Kres«) štev. 15.730.

Letna naročnina: za posamezne naročnike Din 20.—, za skupne naročnike Din 18.—.

VSEBINA

Polde Vostner, Za smotrom. — *Smersu Rudolf*, Naše socialno vprašanje. — *K. C.*, Dejavna pomoč bližnjemu. — *Giovanni Papini*, Moj obisk pri Ljenu. — *Dr. Josip Jeraj*, Narod. — *Franjo Neubauer*, Fantovo slovo. — *Preželj Francé*, Kmet in delavec. — Po športnem in telovadnem svetu. — Kresu poročajo. — Knjige in časopisi. — Urednik sporoča.

UREDNIK SPOROČA

I. J. Ptuj.: Tvoje črtice ne morem priobčiti. Nima vsebine pa tudi oblika ni bogve kaj. Zgrabi življenje tako kot je danes, skušaj doživljati, morda se Ti potem rodi kaj boljšega. Rokopis Ti vrnem, čeprav pri nas to ni navada. Pozdravljen!

P. V. Maribor.: Tvoj članek sem objavil. Vidim, da K. A. pravilno pojmuješ. Malo sem moral spremeniti. Priobčil bom morda tudi druge članke, seveda skrajšane. Poskušaj svoje tovariše v tovarni, ali kjer pač delaš, pridobiti, da tudi oni kaj napišejo. Pogrešamo članke, ki bi jih kmečki in delavski fantje sami napisali. Bog Te živi!

Marjan V. Lj.: Prošiš me, naj Ti oprostim, ker so Tvoje pesmice tako malomarno spisane. Izbiral pa nisi svojih pesmi, ker veš, da si sam sebi premalo strog

kritik in ne veš, če bi pravo zadel. Pričakuješ, da priobčim nekaj Tvojih produktov. Ljubi moj, nimam kaj oproščati, ker vse, kar si napisal, je res. Tvoji produkti, saj pesmice to niso, so taki, kot si jih sam ocenil. Fant, nehaj sanjati, pesnik nisi!

Pribislav: Za danes dopis, prihodnjič kdaj članek. Bolj bi pa bil vesel konkretnih podatkov o našem življenju na Korškem, o rasti ali padanju zavednosti v šoli in društvih, pa še o gibanju naših fantov. Morda v številkah, morda v posamičnih dogodkih. — Priloženo sem izročil upravi.

Tone K.: Fantovo slovo je Neubauer lepše zapel. Vem, da si hotel poučiti, pa kot pouk je morda premalo zrelo. Rajši mi oniši vnanje dogodke, to zadeneš.

S. Č.: Ni bilo prostora. Oprosti!

Ostalim: Polagoma se bo vse zvrstilo.

ZA SMOTROM

Polde Vostner

Vsak človek, ki se odpravi na pot, si zastavi nek smoter, katerega hoče doseči, določi si kraj, kamor misli iti in radi česar potuje. Sicer si tudi skoro ne moremo misliti napredka. Biti brez smotra se pravi, biti brez glave. S človekom, ki nima nobenega namena, je kakor s suhim listom v vetru. Veter je njegov neomejen gospodar, list pa se mu slepo pokorava, je njegova igrača. Človek, ki nima pred seboj nobenega namena, sliči spremenljivemu vremenu: danes je to, jutri ono, danes veruje, jutri mu je vera le strašilo, ki so si ga izmislili duhovniki, da bi ljudi varali.

Namen, dober ali slab, ima skoro vsak človek, vsaka umno ustanovljena družba. Ker ima vsak človek svoj namen, je naravno, da tudi mladina ni brez njega. Njen smoter je v izoblikovanju duše in telesa, sredstvo za to pa v organizacijah. Blagor mladini, ki se zaveda velikega pomena organizacij, še bolj blagor tisti mladini, ki dobro pozna pomen katoliških organizacij. Mladina katoliških organizacij je up, neporušljiv steber Cerkve, staršev in države. Pred njenim smotrom so smotri vseh drugih organizacij le medle sence.

Slovenska katoliška mladina si je postavila svoj smoter v znamenju sv. križa, v češčenju in ljubezni do Matere božje, v ljubezni in zvestobi do svoje domovine.

Smoter, ki smo ga imeli pred leti, nam danes ne zadošča več. Danes se zahteva več od nas. Prej smo se zadovoljili, če smo živeli le

po božjih in cerkvenih zapovedih. Danes to ne zadostuje. Čas brezboštva in krivic zahteva od nas, da najprej povsem prenovimo sami sebe in potem tudi druge. Prišel je čas, ki kliče po novem krščanstvu, ki ni krščanstvo iz navade, ampak je krščanstvo trdnega prepričanja in izpovedi, krščanstvo iz žive vere. Prav danes je potrebno, da smo podobni egiptovskemu Jožefu, ki je za svoje poštenje in čistost prenašal težo ječe. Potrebno je, da smo stanovitni, kakor so bili trije mladeniči, ki so jih radi verskega prepričanja in stanovitnosti pahnili v razbeljeno peč. Potrebno je, da nas prešine duh preroka Daniela, ki je bil radi močate izpovedi svoje vere in radi odločnega nastopa vržen v levnjak med divje zveri. Kristjan bodočnosti je kristjan odločnosti.

Prej je bil naš smoter do križa. Sedaj sega dalje, do trpljenja. Tudi samega sebe je treba žrtvovati, če potreba zahteva. Prej smo bili samo četa Cerkve, danes ji moramo biti pomočniki, sodelavci. Prej smo bili le častna straža, danes moramo biti Kristusovi apostoli! To je naš novi poostreni smoter, tega smo se oklenili, ko smo stopili v KA. Naš zemeljski smoter je, da se sami prenovimo, predvsem pa, da smo duševno močni. Ko smo se prenovili sami, moramo pomagati drugim, reševati zgubljene duše, pomagati revežem, širiti katoliški tisk, odločno nastopati zoper sramotilce verskih običajev, obredov in duhovnikov. Ta naloga ni lahka, a je častna! Kaj je lepšega kakor biti služabnik Kristusov?! — To je smoter našega dela, naš končni smoter pa je večno blaženstvo in spočitje na božjem Srcu.

Nikar ne pozabimo, da božja previdnost ne obstoji v tem, da obvaruje posameznika in družbo pred posledicami njene hotene neumnosti in oholosti, in ne v tem, da odstrani ovire, ki smo jih sami na podlagi toliko slavljenе pameti nagromadili. Ne, previdnost božja ni v tem, da bi pod našo koso padalo zlato klasje pšenice tam, kjer smo sejali plevel in osat.

Iz lista »Vera in življenje«.

Za resnično preosnovo človeške družbe so potrebna dejanja, največkrat prav odločna dejanja.

Današnjemu modernemu svetu preostaja samo ena izbira: Ali pokažemo mi katoličani tisto zares pravo pot, ki vodi v obstoječih razmerah do pravičnega in zadovoljivega družabnega reda, ali pa se bodo ljudske množice obračale proč od Cerkve in se zgrinjale v komunistični, oziroma boljševiški tabor.

Dr. Gosar: Za nov družabni red.

Vsak načrt potrebuje sredstev za dosego svojega namena. Sredstvo za dosego našega namena je pobožna in zbrana molitev.

Bratje! Pogumno za našim velikim smotrom. K soncu, k svetlobi dvignimo svoje oči!

NAŠE SOCIALNO VPRAŠANJE

Smersu Rudolf

Motil bi se, kdor bi mislil, da pri nas ni socialnega vprašanja in prav kratkoviden mora biti tisti, ki ne vidi, kako se iz dneva v dan in korak za korakom gromadijo težka vprašanja socialne narave, ki so potrebna nujne rešitve. Naš kmečki dom propada, kmečko ljudstvo se na široko pretvarja v industrijski proletariat, brezposelnost je v vseh stanovih velika, revščina in nezadovoljstvo še večje.

Ali smo mi slovenski katoličani vse storili in hočemo vse storiti, da ne bo padla na nas kri ubogih bratov?

Če hočemo biti odkritosrčni, moramo reči, da se v vsebino našega socialnega vprašanja še nismo prav poglobili. Peščica idealistov se trudi in dela, večina pa le gleda in zabavlja ter s tem razdira to, kar je bilo s trudom in znojem zgrajeno. Drugi zopet so pripravljeni na veliko deliti nasvete, pravega dela pa se ne pritaknejo. Z besedami pa mi svojega socialnega vprašanja ne bomo rešili, za to je treba resnega dela, težkega truda in vztrajnega prizadevanja. Besede ne morejo odpraviti niti ene socialne krivice in nas ne morejo pripeljati niti za las bliže k socialni blaginji.

Kdo pa je poklican reševati naše socialno vprašanje? Jasno je, da smo poklicani mi vsi, posebno mi mladi in še posebno vsi tisti, ki jim je Bog dodelil to milost, da so se mogli izobraziti in pregledati življenje do njegovih korenin.

Kakor smo znali katoličani razviti med našim narodom urejeno in na široko razpredeno zadružno in prosvetno organizacijo, tako je sedaj skrajni čas, da ponesemo do zadnje kmetsko-delavske občine misel strokovne organizacije, misel za delavske, kmečke težnje in sploh razumevanje socialnega vprašanja. Če smo preje katoličani znali vzgojiti vrsto požrtvovalnih mož, ki so ustanavljali društva, zbirali knjižnice in organizirali tečaje za vse vrste izobrazbe, moramo sedaj nujno priklicati delavce, ki bodo v vsaki občini, v vsakem odboru Katoliške akcije, v vsakem prosvetnem društvu in v vseh kato-

liških organizacijah skrbeli, da bo o socialnem vprašanju, o delavskih uspehih in o vseh delavskih razmerah vsak naš človek vsaj toliko poučen, kot je n. pr. o politiki, pomenu zadrug i. t. d.

Slovensko delavsko vprašanje je naloga obče slovenske katoliške skupnosti. Zato vsi na delo, pridružimo se mlademu katoliškemu socialnemu gibanju. Zavedajmo se, da resno in vztrajno delo mora roditi uspeh in da veliko, močno in udarno gibanje mora prekvasiti našo družbo s katoliškimi socialnimi načeli. In če bomo to storili, smo rešili Slovenijo in naš narod težkih socialnih pretresov.

DEJAVNA POMOČ BLIŽNJEMU

K. C.

Bistveni znak krščanstva je njegov nauk in zahteva ljubezni do bližnjega. Priliko o usmiljenem Samarijanu poznamo vsi. Božji Učenik je v tej priliki posebno nazorno pokazal, kako moramo razumeti prvo in najvišjo zapoved: »Ljubi Gospoda, svojega Boga z vsem srcem in vso dušo in vsem mišljenjem in svojega bližnjega kakor samega sebe.« Dodal pa je svoji razlagi ljubezni do bližnjega tudi jasno zapoved: »Pojdi in tudi ti tako delaj!« Ta prilika je tako lepa, da se danes na splošno govori o »samaritanskem delu«, o »samaritanih« in »samaritankah«, da se prirejajo »samaritanski tečaji« in da tudi naš zakon o gasilstvu (§ 9. t. 2) pozna »samaritanski (reševalni) odsek«.

Ker zakon o gasilstvu (§ 5. t. 2) nalaga gasilskim četam, da delajo »za nacionalno, kulturno in prosvetno povzdigo svojih članov in prebivalstva svojega območja«, in sicer (po § 6) »s širjenjem zdravih pojmov o gasilstvu in njegovih namenih« . . . »s prirejanjem tečajev, predavanj, razstav, vaj in zletov, kakor tudi nacionalno-kulturnih in prosvetnih prireditev« ter v ta namen (§ 9) deli članstvo gasilske čete v: »1. napadalni in obrambni odsek; 2. samaritanski (reševalni) odsek; 3. kulturno-prosvetni odsek (glasbeni, diletantski odsek, čitalnice, predavanja in podobno)« in (§ 10) naraščaj od dovršenega 12. do 18. leta starosti brez razlike spola — ne bo odveč, če o vsem tem delu v pomoč bližnjemu malo natančneje govorimo.

Pri nas je gasilstvo lepo razvito. Možje in fantje so se organizirali pred vsem zato, da ob požaru pomagajo bližnjemu. Svojim članom je gasilstvo pri nas in drugod predpisalo poseben kroj. Za

Sv. Florijan, patron gasilcev.
(Kip v vestibulu Vzajemne za-
varovalnice v Ljubljani.)

svojega zaščitnika si je gasilstvo izbralo sv. Florijana, ki ga je upodabljalo na svojih gasilskih domovih; na njegov praznik 4. maja so se gasilske čete zbirale in ta svoj dan lepo praznovale s skupno sv. mašo. To ni tudi nič čudnega, saj so pri nas vsa starejša društva, ne le gasilska, bila ustanovljena s sodelovanjem duhovščine in so njihovi ustanovitelji bili trdno prepričani, da če »Gospod ne gradi hiše, se zastonj trudijo tisti, ki jo zidajo«. Šele, ko so pred nekaj desetletji tudi k nam zašle liberalne, bolj rečeno brezverske ideje, so tudi pri nas začeli ustanavljati društva, ki so s to lepo navado prelomila in se postavila na stališče, da je vera zasebna zadeva in da se društva in društvenikov verski obredi ne tičejo. Tudi nekatera stara društva, ki so se poprej še lepo skupno udeleževala verskih svečanosti in sodelovala pri njih, so pod vplivom tujih, neslovenskih idej spremenila svoje stališče.

Gasilstvo ni zašlo na to pot. Gasilci so n. pr. lani pri evharističnih shodih po naših večjih krajih nastopali v krogih in pri procesijah so sodelovale tudi gasilske godbe.

Novi zakon o gasilstvu daje organizaciji, ki postane s tem zakonom nekaka državna ustanova, širši delokrog, pomoč bližnjemu v najširšem pomenu. Gasilstvo postane nacionalna organizacija, ki zbira le n r a v n o s p o s o b n e člane, jih pripravlja duhovno in fizično za pomoč v sili. Gasilstvo mora gojiti med svojimi člani nacionalnost. Značilna črta nacionalnosti Slovencev, Srbov in Hrvatov, nosilec jugoslovanske narodne ideje, pa je ravno njihova krščanska vera. Veliki srbski učenjak Jovan Cvijić je v svojem življenjepisu lepo povedal, da so Srbi, ki so bivali v bližini samostanov, ostali najboljši in trdil, da se to še danes pozna. Kako je glede vere mislil in delal veliki Franjo Jurij Strossmayer ali pa Anton Martin Slomšek, nam je vsem znano. Zato bo nacionalno delo v gasilskih četah moralo še posebno računati s to bistveno potezo našega narodnega značaja in

po tem še posebej usmeriti svoje bodoče delo. Ko bomo imeli v Ljubljani Jugoslovanski evharistični kongres, bo tej krasni verski slovesnosti gotovo dalo celokupno slovensko gasilstvo še poseben zunanji sijaj.

Druga naloga nacionalne vzgoje je, da odpravlja narodne napake. Med največje narodne napake spada pijančevanje in zapravljanje. Alkoholizem pri nas zadnje čase ne poenjuje, ampak celo narašča. Gojitev treznosti morda v treznostnem odseku v smislu § 9. t. 3 zakona bi torej spadala v delokrog gasilske čete. Posebno bi bilo torej gledati, da se pri vseh prireditvah gasilcev omeji alkoholizem na čim manjšo mero. Prav tako spada v delokrog gasilske čete na vasi pobijanje vsake surovosti. Aktivno se da to doseči s prirejanjem tečajev, poučnih predavanj, primernih iger in telesnih vaj, ki jih gasilstvo itak mora gojiti, če hoče, da ostanejo člani sposobni za izvrševanje večkrat prav težkih nalog pri raznih nezgodah. Treba bo paziti zlasti na to, kakšne igre se prirejajo. V tem pogledu bo dobro služil list Ljudski oder, pa tudi Kres bode dajal primerna navodila. Za predavanja, zlasti skioptična, se že sedaj gasilske čete pridno poslužujejo velike zbirke slik in predavanj bivše Prosvetne zveze v Ljubljani, ki jo upravlja knezoškofijski ordinariat po svojem upravniku (nahaja se v starih prostorih v palači Vzajemne posojilnice na Miklošičevi cesti.) Tam so na razpolago tudi igre in garderoba za predstave.

Vse delo po gasilskih četah mora biti usmerjeno po praktično-krščanskim načelom, da bo reš zadostilo idealni zamisli te organizacije, ki sedaj, ko prevzema na podlagi zakona veliko nalogo nacionalne pomožne organizacije, ne le ne sme nazadovati, ampak mora še kolikor mogoče napredovati v vsem dobrem, kar je bilo doslej v njej in privzeti še vse ono, kar ji novi delokrog nalaga. Delo vabi, delo kliče, poprimite!

Okrožnica »Quadragesimo anno« ni napisana za to, da se o njej samo govori in debatira. Saj ni vendar v njej nobene teorije, ampak so v njej samo dokazane resnice in smernice.

Okrožnica je tu za to, da se vendar enkrat katoličani zdramimo in pričnemo aktivno, v vsakdanjem življenju, v delavnicah, v tovarnah v socialnem zakonodajstvu, v vodstvu gospodarskega življenja kot politiki, kot kmetovalci, kot strokovni vodje, kot združni delavci, postopoma graditi nov družabni red.

Naš rod mora izvršiti veliko poslanstvo. Naš rod mora ustvariti novega duha, novo državo in nov narod.

Gil Robles

MOJ OBISK PRI LJENINU

Giovanni Papini

Skoro mesec dni sem se trudil in naposled se mi je posrečilo. Samo zato sem prišel v Rusijo, da bi spoznal tega moža in nisem hotel prej oditi, dokler ne bi z njim govoril. Mož se mi zdi v vsej svoji posebnosti eden izmed tistih treh ali štirih sodobnikov, ki jih je vredno slišati.

Da bi mogel priti do njega, sem potrošil več kot dvajset tisoč dolarjev, in to za darila ženam različnih komisarjev in za napitnine rdečim vojakom. Nekaj pa sem podaril tudi za boljševiske zavode in in sirotišnice. Ali ni mi žal tega denarja.

Pravili so mi, da je Vladimir Iljič bolan in utrujen. Zato ne sprejme nikogar razen svojih najbližjih prijateljev. Tudi ni več stanoval v Moskvi, temveč v neki bližnji vasi, v vili, ki je bila pred revolucijo last nekega bogataša. Bilo je na večer nekega petka, ko sem premagal zadnje ovire. Telefonirali so mi, da bom v soboto sprejet. Ljenu so rekli, da mu lahko pomagam z denarjem v njegovih težavah, zato me je izvolil sprejeti.

Najprej me je sprejela njegova žena. Ta mala, molčeča dama me je gledala tako, kakor gleda bolniška sestra pravkar privedenega bolnika. Na mali verandi pa je za mizo, pokrito s časopisi in velikimi načrti, sedel Ljenu. Zdel se mi je kakor obsojenec, kateremu so dovolili, da poslednje ure svojega življenja zabije po svoji mili volji. Njegova izrazita mongolska glava je bila popolnoma izsušena in brez življenja, kakor da je narejena iz posušenega sira. Iz penastih ust so se zaničljivo režali zobje. Silna in velika plešasta glava se mi je zdela kakor ogromna lobanja, sestavljena iz črepinj predpotopnih zveri. Za vnetimi trepalnicami pa se je skrivalo dvoje sokoljih oči. Poigraval se je s srebrnim svinčnikom. Imel je kot mužik velike in močne roke, ki pa so zdaj že vele napovedovale bližnji konec. Nikdar ne bom pozabil njegovega obraza, ki se mi je zdel kakor da je izklesan iz slonovine. Ušesa so mu štrlela pokoncu, kakor da hočejo zajeti poslednje zemske glasove, preden nastopi večni molk.

Prvi trenutki najinega razgovora so bili težki. Ljenu se je sicer trudil, da bi me razumel, vendar pa je to delal tako brezbrizno, kakor da pač izpolnjuje neko dolžnost, ki mu je pa ni dosti mar. Mnogo vprašanj sem imel pripravljenih. Pred tem žoltim, izmučenim obrazom pa mi je upadel ves pogum, da bi kaj vprašal. Vznemirjen sem

tako začel hvaliti veliko delo, ki ga je izvršil v Rusiji. Tedaj pa se je njegovo smrtnobledo lice pošastno spačilo in izvil se mu je zaničljiv nasmeh.

»Toda, človek, to je bilo vendar že vse narejeno«, je skoro grobo zakričal Ljenin, »to je bilo že vse narejeno, preden smo mi prišli. Tepci in pa tujci še vedno verjamejo, da smo ustvarili nekaj novega. To je meščanska budalost. Bolševiki niso napravili drugega, kakor da so se oprijeli in razširili tisto upravo, ki je edina primerna za ruski narod. Stomilijonske črede ni mogoče vladati brez batine, brez korobača, brez ovaduhov, brez tajne policije, strahovanja, vislic, prekih sodov, kazenskih taborišč in ječ. Samo razrede smo zamenjali. Poprej je gospodovalo šestdeset tisoč plemenitašev in štirideset tisoč oficirjev, skupaj torej sto tisoč ljudi. Namesto te gospode pa danes gospoduje dva milijona bolševikov in komunistov. To je napredek, velik napredek, zakaj število gospodujočih je dvajsetkrat večje proti devetdeset osim odstotkom ljudstva, ki ni s tem še nič na boljšem. Bodite popolnoma prepričani, da ni ljudstvo sedaj prav nič na boljšem. Pa tako mora biti in bo, ker jaz tako hočem.«

In Ljenin se je pridržano nasmehnil kakor trgovec, ki je ogoljufal kupca, zdaj pa z naslado gleda opeharjeno žrtev, kako odhaja od njega.

»In potem«, sem zamrmral, »kaj bo z Marksom in vsem drugim?«

Začudeno me je gledal Ljenin.

»Vam, ki ste tujec in vpliven človek,« je nadaljeval, »lahko vse povem, četudi vam nihče ne bo verjel. Zapomnite si, da Marks ni učil drugega, kakor zlagane nazore. Zaradi položaja, ki je bil v Rusiji in Evropi, sem bil prisiljen, oprijeti se komunističnega naziranja, da bi tako dosegel svoj namen. V drugih državah, v drugačnih prilikah bi se tudi jaz poslužil drugačnih sredstev. Marks je bil samo judovski buržuj, ki se je povzpел s pomočjo angleških statistik, zato pa je sam bil skrit pristaš fabrikantov. Njemu je manjkalo čuta in sposobnosti za sleherno divjaštvo, zato pa je bil tudi polovičar. Marks ni nič drugega, kakor v pivu in hegelijanizmu namočeni možgani, v katere je pa njegov prijatelj Engels vbrizgal nekaj duhovitih misli. Ruska revolucija je zanesljiv dokaz njegovih abotnih prerokb. Ravno tam, kjer ni bilo niti sledu kake gospode, je zmagal komunizem.

Ljudje, dragi gospod, so plašne zverine, ki jih strahuje druga močnejša zverina. In taka zverina sem jaz. Vse drugo je prazno čvekanje, prazno in noro pisanje, noro modrovanje, nora muzika za prav tako nore tepce. Zveri pa so kakor tolovaji, zato mora biti najvišji namen vsake vlade, spremeniti državo v eno samo, ogromno ječo. Stari carski korobač je poslednja priča carske državniške modrosti. Če dobro premislite, boste priznali, da je za človeka povprečne pameti življenje v ječi najprimernejše. Jetniki, četudi niso svobodni, so vendar prosti vsake skrbi in odgovornosti, pa tudi zločinov ne zmorejo več. Od trenutka, ko človeka zapro v ječo, mora ta, pa naj hoče ali noče, pošteno živeti. Neha premišljevat in skrbeti, zakaj odslej zanj drugi mislijo in skrbе. Dela samo njegovo telo, duh njegov pa počiva. Ve, da bo dobil hrano in prenočišče, če tudi ne bo delal, ali pa če bo zbolel. Skrbi, ki jih ima svobodnjak za vsakdanji kruh in stanovanje, on ne pozna. Spremeniti Rusijo v ogromno, veličastno temnico, to je moj sen. Ne mislite, da govorim vse to iz sebičnosti, kajti pri takem vladanju so upravniki in ječarji zaničevani sužnji.«

Nenadoma je Ljenin prenehal govoriti in zagledal se je v načrt, ki je ležal pred njim na mizi. Bil je to načrt ogromne trdnjave z mnogimi stolpi, brezštevilnimi okroglimi okni in linami. Tedaj pa sem se opogumil in vprašal:

»In kmetje?«

»Sovražim kmete«, je zaničljivo odgovoril Vladimir Iljič, »sovražim tistega mužika, ki sta ga pomehkuženi zapadnjak Turgenjev in svetohlinec Tolstoj toliko poveličevala. Kmetje so to, česar jaz ne prenesem: preteklost, vera, vraže, verske norosti in ročno delo. Za zdaj jih trpim in prenašam, toda črtim jih. Rad bi videl, da bi vsi brez izjeme izginili. En sam elektrotehnik mi odmeri stotisoč kmetov. Prišel bo čas, ko bodo naše tovarne v nekaj minutah izdelale toliko hrane, kolikor je mi vsi potrebujemo; in to bo čas, ko bomo lahko vse kmete poklali, ker bodo nepotrebni. Kmetje bodo morali postati delavci, ali pa — poginiti. Kmečko življenje je staroveška sramota.

Pomnite dobro, prosim, da bolševizem pomeni trojno delo: prvič boj znanstveno izobraženih divjakov proti gnilih izobražencem, drugič boj Vzhoda proti Zapadu in tretjič boj mesta proti kmečki vasi. V tem boju pa pri izberi orožja ne bomo usmiljeni. Svoboda je abotna reč; kdor bo proti nam, tega bomo izrezali kakor strupeno rano. Človeška kri je najboljša gnojnica. Ne mislite prosim, da sem krvo-

ločen. Meni se gnusijo vsi ti umori, izvršeni na moj ukaz. Preziram vse to, ali mimo ne morem. Moja želja je, postati upravnik vzorne kaznilnice. Toda v vsaki ječi še najdete zločinske duše, ki se ne morejo sprostiti prejšnjih navad in zločinov. Vse take moramo pokončati. Ne smem dopustiti, da borih tisoč bolnikov upropasti milijonom srečno bodočnost.

Če hočete, jaz sem meseni polbog, čigar prestol stoji med Azijo in Evropo. Zato si lahko privoščim take zabave. Vsak dan poslušam krik in jok zaprtih robov in poslednje vzdihne poklanih kmetov. In verjemite mi, da teh strahotnih pesmi ne zamenjam za vseh devet Beethovnovih simfonij, zakaj one so mi kakor zmagovita pesem prihajajoče sreče in miru.«

In videl sem, da je Ljeningovo mrtvaško lice še bolj uvelo, nagnil je glavo, kakor da posluša tiho in svečano muziko, ki pa jo le on sam sliši in razume . . .

NAROD

Dr. Josip Jeraj. Iz knjige »Naša vas«

Kmečki dom in kmečka vas trdno koreninita v narodni prosveti. Po celotni narodovi izobrazbi raste mogočno tudi izobrazba poedinih kmečkih domov. Na drugi strani pa dvigajo posamezni kmečki domovi s svojo prosveto tudi ves narod. Najboljše narodove sinove »mati kmečka je zibala«. Kmečki domovi so neizčrpljivi studenci, kateri celotno narodovo kulturo vedno vnovič osvežujejo in prerajajo.

Kaj je narodnost, se sploh ne da popisati z besedami. Narodnost je pred vsem ozka skupnost iste usode s sorojaki. Naroda ni porajal suhi, računajoči razum, temveč srce in ljubezen. Krvno sorodstvo med družinami je bila notranja podlaga za nastanek naroda. Zrastli smo v narod takrat, ko so se slovenske sorodne družine zedinile in sklenile, da hočejo skupno prenašati svojo usodo. Bog sam je v kali vsadil človeštvu nagon, da se družine spajajo v narodne skupine.

V začetku je skupna zavest pri vsakem narodu še nerazvita in še skoro nevidna. V zgodovinskem razvoju pa se vedno živahnejše razcveta. Do polne zavesti se prebudi, ko vsak član naroda spozna svoje narodne dolžnosti in jih tudi vestno izpolnjuje.

Krasno se da opazovati razvoj narodne zavesti pri Izraelcih. V Egiptu, daleč od rodne zemlje, so živeli v suženjstvu, brez notranje zavesti, da so narod, ki ima čisto posebne naloge. Mahoma, v preizkušnji trpljenja se je porodilo veliko hrepenenje v njih. V stiski svojih src so čutili, da so poklicani imeti svobodo, kakor jo imajo Egipčani in se svobodno udeleжавati, kakor jim narekuje srce in vest. Mozes je najbolj čutil to, kar so hoteli vsi njegovi rojaki. Vstal je med njimi in jih peljal k svobodi. Na gori Sinaj sklenejo svedo z Bogom. Vpričo njegovega svetega obličja prisegajo, da bodo spoštovali vero prednikov pa vse zakone in običaje, ki jih je imel narod. Niso med seboj sklenili dobičkarske pogodbe, kakor trgovci, ki delajo kupčije. Njihova narodna skupnost ni temeljila v razumskih razlogih, temveč v klicu notranje vesti, ki je govorila, da mora vsak izmed njih po naravnem pravu biti zvest člen svojega naroda, zanj delati ter se žrtvovati v žalostnih in veselih trenutkih. Nihče ne sme sramotno odpasti od narodne zveze. Ako od nje verolomno odpade, je nizkotni izdajalec. Nad njim visi meč večnega prokletstva, ker ruši to, kar naj ostane skupaj. V preizkušnjah in bojih, ki so jih morali bojevati s sovražnimi narodi, so Izraelci še globlje spoznali, kako upravičeno božji zakoni terjajo, da je narod edin ter vestno izpolnjuje svoje naloge. Skupna usoda je vezi krvnega sorodstva še bolj utrdila. Izraelci niso nikdar več pozabili, da tvorijo en narod.

Doživljanje skupne usode in krvno sorodstvo sta temelj vsaki narodni skupnosti. Svojega naroda si ne more nihče poljubno izbirati, ker se v njem rodi. Od prvega trenutka svojega bitja in žitja je vsak pod njegovim varstvom in tudi pod oblastjo njegovih življenjskih običajev, vere in šeg. Kdor je v narodu rojen, se mora ravnanati po tisti narodovi volji, ki se izraža v narodni občestveni prosveti. Nihče ne sme drzno reči: »Kaj me briga, kaj so delali pradedi!«

Bog hoče, da narod živi po svojih posebnih in življenjskih izročilih. Bog je tudi hotel, da si bil rojen kot član svojega naroda, da si bil pod varstvom njegovega prava in npravstvenosti že v materinem telesu. Njegova govorica je tudi tvoja govorica, njegova izobrazba je tvoja izobrazba. S svojim narodom si zato povezan tako, kakor otrok s svojo družino. Tvojega naroda trpljenje je tvoje trpljenje, tvojega naroda radost je tvoja radost. Kakor se otrok ne sme ločiti od očeta in matere in ne sme prezirati domače hiše in njenih običajev, ako hoče ostati zdrav na duši in telesu, tako se tudi ti ne smeš

nehvaležno ločiti od narodne skupnosti. Otroku najbolj koristi materino mleko, tebi pa izobrazba in življenjski način, kakor klije v tvojem narodu. Ker je ves človek duševno in telesno povezan s svojim narodom, je tudi jasno, da mu narod nalaga velike dolžnosti, ki so svete in nespremenljive. Nihče se jim ne sme odtegovati, ker jih je prejel kot svojo dediščino očetov.

Seno bomo spravljali

Zato je naša narodna dolžnost, da to, kar so spoštovali naši očetje in pradedje, spoštujemo tudi mi: vero, domačo grudo, dom, njegove običaje, izročila, narodne pesmi, pravljice in narodno umetnost. Vse to nam mora biti sveto, ker je naša dediščina po umrlih prednikih. V narodnem blagu se jasno izraža bistvo slovenskega naroda. Vera in običaji nam glasno razodevajo, kako so naši pradedi mislili o svetu, Bogu, družini in delu. Umetnost nam nazorno kaže, kako so čustvovali, česa so se veselili in zakaj se navduševali.

Poleg budne narodne zavesti pa mora prešinjati vse Slovence tudi nesebična ljubezen do naroda. Danes ljubi malokdo svoj narod. Narodnost je mnogim trgovska spekulacija. Kakor drugod v javnem življenju, se tudi ob narodnosti marsikdo vprašuje: Kaj mi koristi, če sem Slovenec? Ta sebični duh gre tako daleč, da mnogi z narodnostjo kar mešetarijo ter jo prodajajo, če treba, za skledo leče.

V tem razmišljanju bomo spoznali, da moramo neutrudno delati za narodno celokupnost. Saj je narod življenjska naloga tudi za vsa-

kega posameznika. Narodov uspeh je naš lastni uspeh, narodova nesreča je tudi naša nesreča.

FANTOVO SLOVO

Franjo Neubauer

*Kaj bi nagelnov te prosil,
ko nobeden ni žareč,
kaj te prosil bi ljubezni,
ko je zame nimaš več!*

*Deneš spet na lino lonček,
ko preneha burje piš,
z nežno in skrbečo roko
nagel zopet si vzgojiš.*

*Srečnejšemu z line vržeš
v toplo noč vonjivi cvet,
meni še v slovo ne daš ga,
ko odhajal bom med svet.*

KMET IN DELAVEC

Preželj Francé

Slovenija je imela do nedavnega le nekaj industrijskih središč, ki na celoto niso imela posebnega vpliva. Ko pa je kmečki stan prišel v krizo, ker so cene kmečkim pridelkom padle kot pri nobeni drugi panogi, so kmečke delovne sile začele iskati zaposlitve drugod: v tujini, v mestu, v tovarni. Tak primer nam je naša Gorenjska. Starši delajo doma, sinovi in hčere pa v tovarni. Njihov zaslužek je sicer zelo boren, toda koncem tedna imajo le nekaj denarja, ki ga porabijo za novo obleko, čevlje in za druge drobnarije. Pri izbiri teh potrebščin pa pri njih ne odloča potreba, temveč želja, da postanejo enaki mestnim delavcem vsaj v noši. Zato jih vidimo v lakastih čevljih, svilenih nogavicah in rutah, dragih samoveznicah itd. Tako nastopa naš novi proletarijat, ki nam bo v breme in ne v rešitev, zakaj tega delavstva, ki ga je že na tisoče, ni mogoče organizirati, ker ne stanuje tam, kjer je tovarna. Velika težkoča je tudi v tem, ker tako

delavstvo nima tiste zavednosti kot pravo industrijsko delavstvo. Ne pozna pač tistega moloha, ki vlada in vodi ves svet.

Naša velika napaka je bila, da nismo znali premostiti nekega nezavednega nasprotstva med delavcem in kmetom. Kmet se ni brigal, ne zanimal za težave in borbo delavstva. Med tema dvema stanovoma je bilo in je še neko neutemeljeno nasprotstvo. Predsodki na obeh straneh so še v premoči. Premalo je še onih dalekovidnih kmetov, kateri prav v skupnem nastopu z delavstvom vidijo svojo rešitev, in ki zato z zanimanjem motrijo delavsko gibanje in njegovo borbo. Kapitalistična vzgoja je pač znala točno po načrtu gojiti razdvojenost teh dveh najbližjih stanov. Saj danes kmet v resnici več ne ve, zakaj orje in seje in zakaj trpi, ker sadovi njegovega dela nimajo prave vrednosti. Prav tako tudi delavec ne ve, zakaj prodaja svojo delovno moč, ker ne more s plačo, ki jo dobi za svoje delo, preživljati sebe in svoje družine. Čas pa zahteva, da se delavec in kmet zblížata, podpreta v boju za obstanek in srečnejšo bodočnost. Kmet je danes brez trdnih gospodarskih organizacij, je slabo organiziran. Kmetu je zato treba dati kmetsko zbornico, vzgojiti mu je treba stanovsko zavest in zavest skupnosti, nuditi mu moramo gospodarsko izobrazbo. S pomočjo zadrug mora kmet dobiti v svoje roke trgovino s poljskimi pridelki in kmečkimi potrebščinami. Njegove zahteve pa so v tesni zvezi z delavskimi. Oba hočeta pravo ceno za svoje delo. Delavec hoče naravnost do kmeta in kmet naravnost do delavca. Ovire, ki so pred njima, bosta s pravo zavestjo in odločno voljo vedno premagala, ker v združitvi je sila, je moč, je samozavest in zato tudi zmaga.

»Ti sinko majhnega, mehkega naroda ... se bojiš, da se tvoj narod stisne in izpodrine ob splošnem napredovanju večjih narodov, ki mu ne bodo dopuščali posebnega razvijanja; bojiš se, da se potopi v drugih narodih kakor tvoja Drava v tuji Donavi! Tvoja bojazen ni upravičena ne pred Bogom in ne pred človeško zgodovino. Pred Bogom ne, ker te je ustvaril, ker ti je podaril tvoj lep jezik in lepo domovino in ti ni odrekel pravic, podeljenih drugim narodom. Božjo pravico torej imaš do življenja, kakor krožijo okoli sonca po svojih tirih veliki in mali planetje in drobni planetoidi. Pred človeško zgodovino ne, ker ni preminil še noben versko in nra-
stveno krepak narod, kakršen je tvoj, dokler je čuval vernost in nra-
vnost, ti svoji najvišji blaginji.«
»Dr. Janez Mencinger.«

Nekateri pravijo: Nasprotniki imajo pri delavstvu lažji položaj kot mi katoličani, ker so njihovi programi bolj radikalni od naših. Na to je treba odgovoriti tole: Tako govore tisti, ki naših socialnih nauk, nauk enciklik *Rerum novarum* in *Quadragesimo anno* ne poznajo. Sicer bi videli, da so naši nauki dovolj radikalni, le radikalnih in doslednih katoličanov je premalo.

PO ŠPORTNEM IN TELOVADNEM SVETU

V BOŽJO NARAVO!

V lepih pomladnih dneh hite o prostem času trume meščanov ven iz mesta. Človek bi skoro mislil, da je pomlad okrasila naravo samo zanje, da uživajo njeno lepoto. Saj podeželsko prebivalstvo je v tem času tako obremenjeno s poljskim delom, da išče v nedeljskem odmoru pred vsem telesnega počitka — tako misli in sodi meščan. In vendar se moti. Mnogo bolj kot meščan doživlja kmetovalec prebujenje narave iz zimskega spanja; čeprav v znoju, orje z ljubeznijo zemljo, kot da bi se zavedal vzvišenosti svojega dela — saj z njim sodeluje pri prebujanju narave, ki je božje delo.

Tudi kmečki fant pozna lepoto narave in jo občuduje in mogoče je v njem spoštovanje pred to lepoto mnogo bolj pristno kot meščanov izletnikov, ki z nekako hlastnostjo trgajo cvetlico za cvetlico, da jih potem puste ležati ovenele kje ob poti ali na mizi bližnje gostilne. Poznam takega fanta. Ob zgodnjem nedeljskem jutru krene preko polja in opazuje, kako vse oživlja. Ko stopi v cerkev, je zbran in pripravljen za pogovor z Njim, ki daje vsemu življenje.

Pa ni več sam ta fant. Govoril je z znancem, tem in onim in danes jih je že lepo število. Sklenili so, da bodo napravili skupen zlet na sosednjo goro, kjer stoji romarska cerkev. Zvedel sem za to in sem ga vprašal, če se smem pridružiti. Povalbil me je in pristavil šaljivo: »Boš vsaj videl, kaj spravimo mi kmečki fantje skupaj. Nekaj dobrih pevcev je med nami, drugi bomo pomagali in peli bomo, da bo veselje. Vem tudi za pripraven prostor, kjer bomo tekli štafeto in metali težak kamen — sosedov Janez trdi, da ga bo vrgel dalj kot jaz, pa ne vem, če mi bo kos, zakaj večkrat poskušam to vajo in sem že precej pridobil na spretnosti; veš, če se upreš z ramo in trdno stojš, to da dolžino. Tudi za razgovor imamo pripravljenih več

vprašanj, da ne bomo med počitkom mlatili prazne slame.«

Kar strmel sem, ko sem vse to slišal. Res, ne prebuja se samo narava, tudi mladina, ki z njo živi, vstaja k novemu življenju.

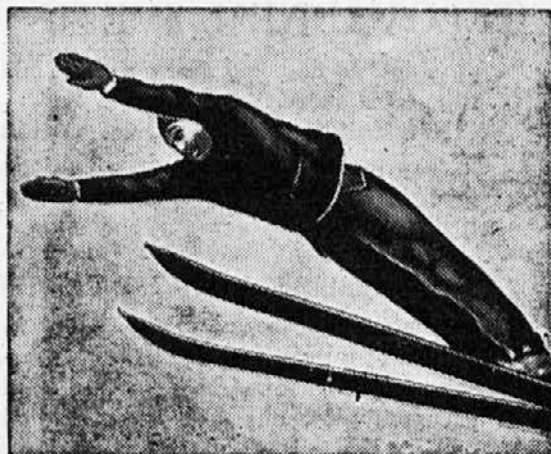
LEP NAPREDEK NAŠIH SMUČARJEV

Smučanje je šport, ki je po vojni zavzel tak razmah, kakor nobena druga športna panoga. Uspehi pa so bili kljub temu prav do zadnjega časa zelo majhni. Zadnjo zimo pa so naši vrli skakači s svojimi skoki zadivili ves športni svet tudi izven meja naše domovine. Pred dvema leti ne bi nihče verjel, da bodo naši fantje že letos skakali 60 m in več. Toda zgodilo se je in vse kaže, da bo prihodnjo zimo padla znamka 70 m. Že danes smo na mednarodni višini, če bo šlo pa tako naprej, smo lahko prepričani, da bomo na prihodnji olimpijadi dosegli prav lepe rezultate. Danes imamo namreč elito skakalcev, ki skače 60, 62 in 64 m. Dosegli smo tudi jugoslovanski rekord s 66 m. Tudi najmlajši naraščaj sili z neverjetno hitrostjo v ospredje. Želimo našim fantom veliko uspehov zlasti zato, da bomo vsaj v eni športni panogi kaj pomenili v mednarodnem svetu.

MEDNARODNE TEKME V PLANICI

Smučarsko sezono so zaključile mednarodne tekme v skokih na skakalnici S. K. Ilirije v Planici 25. marca. Potek tekem je po radiu prenašal naš znani športni učitelj Drago Ulaga. Kdor je seveda mogel, je kot gledalec prisostvoval tekmam. Tekmovalo je 9 Norvežanov, 3 Avstrijci in Slovenca Novšak in Palme. Vsak tekmovalec je imel dva skoka v tekmi za svetovnega prvaka, nato pa je imel na razpolago še tri skoke za dolžino izven prvih tekem. Rezultati skokov v tekmi so bili sledeči:

1. Birger Ruud (Norveška) 218,2 točk (69 m, 79 m);
2. Sigmund Ruud (Norveška) 217,2 točk (68,5 m, 86,5 m);

Prizor s smuških tekem v Planici.

3. Gregor Höll (Avstrija) 214.7 točk (74 m, 81 m);

4.—9. mesto so dobili zopet Norvežani, 10.—11. mesto Avstrijci, 12. mesto Norvežan, 13. in 14. mesto Jugoslovana.

Skakači so pri skokih v tekmi pazili predvsem na lep slog in gotov odskok, kar najbolj vpliva na točkovanje sodnikov.

Pri nadaljnjih skokih pa so bile dosežene mere 92 m brez padca (Birger Ruud), in 95 m s padcem (Sigmund Ruud), oboje doslej nedosežene mere. Novšak je postavil s 66 m brez padca nov jugoslovanski rekord.

Norvežani, ki so hoteli preizkusiti novo skakalnico (prihodnje leto se bodo verjetno vršile tekme za evropsko prvenstvo v smučanju v Planici), so izrekli popolno priznanje tej skakalnici, ki jo smatrajo za najboljšo na svetu.

V smučkem športu so postali naši kraji nenadoma znani po vsem športnem svetu. Želeti bi bilo podobno tudi za druge panoge športa.

REZULTATI LANSKIH TEKEM ZA ŠPORTNI IN TELOVADNI ZNAK

Pisali smo že, da so vpeljali tudi češki Orli za svoje člane neke vrste športni in telovadni znak, kakor ga imajo nekatere druge organizacije. Uspehi so taki, kakršne smo pričakovali. Znak je dobilo 42 članov, priglasih pa jih je bilo mnogo več,

kar pomeni, da so zahteve za dosego tega znaka zelo visoke. Najvažnejša pri celi stvari pa je vsestranost, ki jo mora vsak, ki se poteguje za omejeno odlikovanje, dokazati. Seveda so vzeli nekateri kandidatje stvar preveč enostavno in posledica tega je bila, da znaka niso dobili.

Bronasti znak si je priborilo 36 članov, srebrnega 5 in zlatega 1. Zanimivo bi bilo tudi pogledati, kakšne panoge so si posamezni kandidatje izbirali. V prvi skupini se jih je največ odločilo za tek na 100 m. V drugi skupini jih je največ hodilo na 20 km, v tretji jih je največ plezalo po vrvi, v četrti skupini jih je največ telovadilo na orodju. Peta skupina, ki je najtežja, pa je pokazala, da ima češki Orel mnogo dobrih orodnih telovadcev. V tej skupini more poleg drugega vsak pokazati posebne zmožnosti v posameznih panogah telesnih vaj. Nad polovico je bilo onih, ki so pokazali precej težje vaje, kakor jih predpisuje tozadevna določba, dasiravno obsegajo že predpisane vaje dosti vrhunških gibov.

DEKLIŠKI ŠPORT

Češke Orlice bodo v letošnjem letu tekmovali in sicer vrste in posameznice. Tekma vrst obsega tek na 60 m, kroglo, skok v daljavo in metanje žoge z zanko. Posameznice pa tekmujejo v naslednjih panogah lahke atletike: tek na 100 m, metanje žoge z zanko, krogla, skok v daljavo z zaletom, skok v višino z zaletom, disk in kopje.

SVETOVNE TELOVADNE TEKME

se bodo vršile letos koncem maja in začetkom junija v Budimpešti. Dosedaj se je prijavilo 17 držav, med njimi tudi Jugoslavija. Prvič po vojni se udeleže teh tekem tudi Nemci in za njihov nastop vlada v vsem telovadnem svetu veliko zanimanje. Povsod se zelo pripravljajo za letošnje borbe, ki bodo najtežje, kar jih je doslej bilo; ne toliko radi težkoče vaj, tem-

več radi velike in hude konkurence. Samo v Švici se je n. pr. prijavilo k izbirnim tekmam nad 300 kandidatov. Najbolj se sami Madjari pripravljajo, saj se bo vršila cela prireditve vendar pri njih doma in bodo hoteli na domačih tleh in domačemu občinstvu pokazati vse, kar znajo in zmorejo. Vaje vodi svetovni prvak in prvovrstni mednarodni telovadec Štefan Pelle; s svojimi izbranimi telovadci vadi po trikrat na teden skupne vaje na madjarski visoki šoli za telesne vaje. Madjari imajo v svojo vrsto veliko zaupanje. Če sodimo prireditve po pripravah, bo res prvovrstna.

ZLET V PRAGO

Za prihodnje leto, oziroma za leto 1936. pripravlja češki Orel v Pragi zopet Vseorlovski zlet, ki naj bi v vsem prekašal zadnjega, ki se je vršil leta 1929. o priliki Svetovaclavskih Orlovskih dni. Odločitev bo kmalu padla; Orli, ozir. njegov tehnični odbor ga hoče imeti šele leta

1936., da bo lahko do tedaj vse potrebno pripravil.

ZA PREMISLEK

Odgovor o turistu v št. 3.: Pot je vijugasta in poševna, tako da se v najbolj ugodnem slučaju porabi še enkrat več energije. Turist bi torej v enem dnevu dosegel višino 1875 m, kar odgovarja poti od Aljaževega doma do vrha Triglava. Če pa se pot dviga in zopet pada, potem je seveda treba prišteti vso razliko v višini med celo potjo (kar praktično računajo pri smuških tekih). Pravilno je odgovoril Metod Menard, Dol. Logatec.

VPRAŠANJE:

Tekač porabi povprečno pri teku na 100 m v 13 sekundah 1600 kilogrammetrov. Na dan bi moral torej teči 187 krat, da bi porabil 300.000 kgm. *Vprašanje:* Ali more res kak tekač to izvršiti — zakaj ne? *Odgovor* pošlji športnemu uredniku »Kresa«.

»KRESU« POROČAJO

BEGUNJE PRI CERKNICI

Fantje! Tudi Notranjci nismo med zadnjimi. Malo je o nas slišati, zato pa tem bolj delamo. Slediti hočemo klicu sv. Očeta in se okleniti dela v Katoliški akciji.

Nekako pred enim letom smo ustanovili fantovski odsek Katoliške akcije. Letos v januarju pa smo imeli I. redni občni zbor, na katerem smo deloma izvolili nov odbor, ki je vse delovanje v odseku precej razgibal in poživil. Sestanke imamo redno vsak teden. S temi večeri so fantje prav zadovoljni in radi prihajajo iz 1 uro oddaljenih vasi, kar je zelo razveseljivo. Pa tudi ni čudno, saj se človek ob zanimivih predavanjih našega duhovnega voditelja, pa tudi fantov samih, lahko precej nauči, kar mu bo v življenju vedno koristilo. — »Kres« smo pa letos precej pozno prejeli. Želeli bi, da bi izhajal v začetku vsakega

meseca. Čudno se nam zdi, da se iz drugih krajev skoraj nič ne oglašajo, ko je vendar ustanovljenih že precej fantovskih odsekov Kat. akcije po župnijah. Vabimo vse zavedne slovenske fante, da kjer še niso, naj ustanove fantovske odseke, da bo vsa slovenska domovina prepojena z duhom Katoliške akcije! Fantje, danes je »Kres« še edina vez, ki nas druži. Obzir do nas vseh že zahteva, da se zanj zanimamo, ga širimo in dopisujemo. Veseli in podjetni Horjulci gotovo niso osamljeni. Pridružimo se jim, pišite, kako se imate. Vsem pa kličejo, krepki Bog živi

Fantje iz Begunj pri Cerknici.

Z ONE STRANI KARAVANK

Spoštovani gospod urednik!

Prejel sem 1. in 2. številko »Kresa« in mi po obliki i po vsebini prav ugaja.

Res list za kmetske fante. Zdi se mi, da je bil lani malo preučen, malo presuhoparen.

Mi Slovenci imamo malo zemlje in moramo to tem bolj vroče ljubiti. Ta zemlja je naša! Bog nam jo je dal! Ne smemo je torej zapraviti. Narod brez zemlje mora propasti. Koroška je zaledje Kranjske. Ali bi ne bili valovi nemštva z mnogo hujšo silo udarjali ob Kranjsko, da ni bilo Slovenske Koroške? Slovenska Podjuna je bila do Slomšekovih časov s Spodnjo Štajersko združena v eno škofijo. Med Spodnjo Štajersko in Podjuno so do l. 1920 vladali najožji gospodarski stiki. Šele l. 1920 so nenaturno razsekali to enotno ozemlje. V Celovec in Beljak so hodili Gorenjci ob tržnih dnevih. Koliko svinj in slanine so spravili v ti mesti na trg!

In sedaj nam to našo zemljo severno od Karavank hočejo popolnoma potujčiti! Si bomo mar pustili to mirno dopasti? Vsakdo brani svoje. Tudi narod mora braniti svojo zemljo. Sramota za narod, ki ne čuva in ne brani svoje zemlje!

Kakšno pravico imajo Nemci do te naše zemlje? S šolo — ponemčevalnico so nam nasilno odtujili večino našega ljudstva in potem so zmagali pri plebiscitu! So morali zmagati! Tak plebiscit je nemoralen! Čemu plebiscit, če je to naša zemlja, naše ljudstvo! To je bilo vse skupaj spretno preračunano...

Naše ljudstvo in zlasti naša mladina se mora zavedati, da je to naša zemlja, za katero smo bili ogoljufani. Bili so zvičnejši nego mi in brezobzirni. Mi bi morali po razsulu 1918 Koroško takoj zasesti, ker mi smo imeli pravico do te naše zemlje — in bila bi nam ostala.

Pribislav

MORAVČE

Fantje, s ponosom in radostjo moram poročati, da v moravških fantih živi silna in močna katoliška fantovska zavest, saj se zbira na fantovskih večerih fantovskega odseka moravške K. A. štirikrat toliko fantov, kot se nas je zbiral na nekdanjih

naših fantovskih večerih. Število fantov, ki se na naših sestankih zgrinjajo krog naših voditeljev — duhovnikov, je dve leti sem, kar obstoji fantoski odsek K. A. povprečno sto, ker v posameznih slučajih je udeležba presegla to število.

V čem tiči skrivnost te silne katoliške fantovske zavesti v Moravčah? V ljubezni, s katero so povezani v Moravčah duhovniki s svojimi fanti, in pa v apostolskem delovanju fantov, katere so vzgojile naše katoliške organizacije; končno nam je tudi pomagalo k uspehu dejstvo, da se je naše katoliško fantovsko gibanje imelo boriti s težkimi ovirami. Čim večje so bile ovire, tem večje je bilo število fantov, ki so prihajali k nam! —

Kakšno pa je naše življenje in kako delujemo? Glavno naše delo je osredotočeno v naših fantovskih večerih in sestankih, ki so vsebinsko zelo bogati. V zimski sezoni so se vršili sestanki vsak četrtek zvečer. Najprej je bilo na vrsti čitanje sv. pisma, nato načelno ali vzgojno predavanje, drugič zopet predavanje o socialnem vprašanju ali o versko znanstvenih vprašanjih. Po predavanju po fantovski navadi zapojemo, če je bolj pozno gremo pa brž domov. Sedaj v letni sezoni smo sestanke prestavili na vsako drugo nedeljo popoldne.

Pred nekaj dnevi mi je rekel g. dekan: »Čutim, kako gre fantom do srca, ko jim govorim na naših sestankih.« To priznanje pove dovolj živo, kako v velikem številu je mogoče fante navdušiti za cilje K. A. Kako tisti, ki razume fantovo dušo, vidi, kako je v sedanji telesni a še bolj duševni krizi, slovenski fant pripravljen stopiti v vrste tistih, ki hočejo graditi življenje in ga preoblikovati po navodilih sv. Očeta v Kristusovem duhu.

Hvala Bogu, da imamo moravški fantje voditelja, ki nam življenje fanta v K. A. pokaže tako življenjsko preprosto, z življenjem združeno in za značajnega in zavednega slovenskega fanta nujno, da se fantje temu ne moremo ustavljati. In kako so vidni uspehi v fantovskih vrstah, se vidi najbolj očitno pri nedeljski popol-

danskih službi božji, ko je v cerkvi polno fantov in pa vsak mesec pri obhajilni mizi, kjer črpamo moč, da bomo apostoli cerkve Kristusove v borbi s poganstvom naše dobe.

Drugo, kjer se poleg sestankov v manjšem obsegu goji naše skupno delo, je petje. Zelo smo fantje hvaležni našemu g. organistu, da nas je v tolikem številu pritegnil k izrednemu cerkvenemu petju v moškem zboru. Saj poje krog 30 fantov iz fantovskega odseka K. A. v moškem cerkvenem zboru. In če nam kot izrečno kmečkim fantom ni omogočeno sodelovati v športu in telovadbi, sodelujemo pa pri petju, ki ima za fanta, vsaj kmečkega, vse večjo korist, kot pa šport in telovadba.

Naj za danes končam, da ne bom uredniku v nadlego: Bom pa še v eni prihodnjih številk nadaljeval s pripovedovanjem o našem delu. Prosim pa, da se oglasite fantje iz vseh tistih krajev, kjer ste včasih živeli ter da poveste, koliko vas je še na svetu! — Bog živi!

Jože.

OPAZUJTE IN POROČAJTE

Fantje v Katoliški akciji smo si kot smoter postavili pokristjanjenje sveta. Ne bo se to zgodilo še jutri, tudi v letu dni ne bomo povsem dosegli visokega namena. Pa nek napredek se mora pokazati, ako smo prav zastavili in pridno delali. V nas samih in v našem odseku, prav posebno pa še v verskem in nraavnem življenju naše župnije.

Velika noč je za nami in majnik je tu. Dvoje meril za razgibanost verskega življenja v vsaki župniji. Fantje, opazujte, ali je kaj napredka od lani. Popišite nam, v čem se je življenje razgibalo in kaj je k temu pripomoglo. Nam vsem bo v spodbudo in pogum vaše sporočilo.

KNJIGE IN ČASOPISI

O ČTIVU IN ŠE KAJ. Nekaj smernic katoliškemu dijaštvu. Knjižnica Katoliške akcije za mladino, Groblje 1934.

V tej knjižnici so sledeče razprave: Dr. Aleš Ušeničnik: Umetnost in nraavnost. — Dr. Aleš Ušeničnik: Slaba knjiga in njen vpliv. Dr. J. Debevec: Nevarnosti leposlovnega čtiva. Dr. Al. Odar: Cerkev in čtivo. Franc Zabret: Katoliška akcija in čtivo. Prevzv. g. škof dr. Rožman pa je napisal topel uvod.

Gotovo je, da človek hrepeni tudi po lepoti in da mnogo lepote nudi umetnost, da je zato umetnost kulturna dobrina velikega pomena. Toda tisto hrepenenje se bo končno utešilo šele v gledanju Lepote same, neobhoden pogoj za to pa je religioznost in nraavnost. Kar je torej proti religioznosti, to je za človeštvo največje zlo, ker mu grozi vzeti največje dobro. Najsi

bo torej umetnina, ki predstavlja nenraavne predmete v lepi obliki, prava umetnina ali ne, tista umetnina vsekako ni, da bi se ji človek smel s svojo dušo popolnoma predati. Ako te umetnina pohujšuje, jo vrzi od sebe, zakaj bolje je, da brez umetnosti dosežeš Lepoto samo, kakor da bi ob medlih utrinkih lepote izgubil Njo, ki je vir vse lepote in ki edina more tvoje hrepenenje po lepoti zares utešiti! To velja tudi za leposlovje.

Kakšna je slaba knjiga in njen vpliv? Slabe imenujemo knjige ki kvarno vplivajo na dušo. Imenujemo jih tudi »pohujšljive«, ker pohujšujejo, nagibajo v greh. Ločimo zlasti dve vrsti slabih knjig: knjige zoper nraavnost in knjige zoper vero. Kvarni vpliv knjige je včasih nameravan: pisatelj hoče ubiti v mladih dušah nraavnost, zamoriti v njih vero. Včasih pisa-

telj tega ne skuša doseči, naravnost, ima druge namene, pa mu tak način pisanja služi kot sredstvo, n. pr. hoče, da bi na tak način knjiga vlekla. Časih je imel pisatelj tudi neoporečen namen, ustvariti umetniško leposlovno delo, a za ta namen se mu je zdelo, da nas more povesti tudi v umazane nižine človeškega življenja, ali odkriti temne globine človeških src. Pa je tudi s tem delom mnogim v pohujšanje. Po teh različnih namenih je različna tudi odgovornost pisateljev.

Povej mi s kom občuješ, jaz ti povem, kaj si. Povej mi kaj čitaš, in ti prav tako povem, kaj si. Knjiga je kakor tovariš, le da ima še svojo posebno moč, ker se je ni treba sramovati, jo je lahko skriti, je lahko povsod in vsak čas pri tebi. S tovarišem pa ni vedno tako. Knjiga je lahko strup in mlad človek, ki strupa ne pozna, podleže.

Knjiga si nas s svojim živim opisovanjem osvoji. Pusti nam dobre vtise, če je dobra in slabe, če je slaba. Toda nas pa to, kar je dobro, težje osvoji kakor to, kar je zlo. Čutno in počutno je za nas mikavnejše od duhovnih vrednost. Dobra ali slaba knjiga nam vsili tudi svoje nazore. Ti so lahko dobri ali pa tudi slabi.

Največ je knjig, ki so nevarne npravnosti v ožjem pomenu, to je, neomadeževanemu spolnemu življenju.

Razbrzdanosti ni kriv spolni nagon sam ampak tudi omadeževana domišljija, umazane predstave in po takih predstavah bolestno vzbujeno živčevje. Take predstave in tako razdraženje provzročajo poleg drugega slabe knjige. Spolni nagon razdražijo, obenem pa ga izmaknejo gospodstvu duha. Zato so mladini knjige, ki se preveč bavijo s spolnostjo, npravno nevarne, pa če tudi so v resnici umetniške.

Najmanj dvoma pa mora biti, da so knjige, ki skušajo uničiti vero, nevarne in kvarne.

Mlad človek misli, da mora čitati vse vprek, kar mu pride pod roko, češ, da si s tem nabere obilico najrazličnejših vtisov in pobud za samostojno ustvarjanje, da si

pridobi lep in gibčen slog. Toda tako požiranje leposlovnega čtiva ni niti pametno niti zdravo. Tudi živali na paši ne žrejo vsega vprek — zdravih in strupenih rastlin. Človek pa, z razumomo od Boga obdarjen, naj bi užival kar vse, strup in zdravje?

Kristus je ustanovil Cerkev kot popolno družbo, ki naj skrbi za nadnaravno blaginjo vernikov; dal ji je vsa potrebna sredstva, da more to nalogo spolnjevati. Tej blaginji brez dvoma škoduje umazano in protiverško leposlovje. Zato mora Cerkev imeti pravico, da svoje vernike zavaruje pred pogubnim vplivom škodljive literature. Ne zadostuje le priznati da ima Cerkev pravico in dolžnost presojati literaturo, temveč moramo sprejeti tudi zadevne cerkvene odločbe z zavestjo, da nas tudi v vesti vežejo.

Dva tabora sta, ki se bojujeta za to, kdo bo peljal človeštvo v novo bodočnost: Moskva ali Rim, satan ali Kristus. Moskva dela s pravim fanatizmom, z vsemi sredstvi, z organizacijo in občudovanja vredno borbenostjo. Postavimo nasproti — strnjeno organizacijo Katoliške akcije. Biti moramo borbeni in ne smemo si dati oslabiti te borbenosti, ki jo najbolj uničuje in slabi branje slabih knjig. Če hočemo ostati svobodni, če hočemo ostati borbeni, če hočemo biti polnovredni katoličani, naj velja geslo: *Kar je protikatoliško, kar je proti veri, proti Cerkvi, proti npravnosti, tega ne čitamo.*

To so misli, ki jih spretno in v lepi obliki razvijajo posamezni pisatelji v tej knjižici.

Tudi v naše domove sili potop protiverškega, indiferentnega časopisja, leposlovnih prevodi, med katerimi je mnogo umazanije. Borili pa se bomo proti tej umazaniji uspešno le tedaj, če bomo dovolj poučeni. Zato naj sežejo po knjižici tudi naši fantje in se na sestankih o vsebini razgovarjajo. Vsak stavek je tako bogat, da je lahko predmet dolgega razgovora.

Fr. Pernišek

**Prav lepo in nujno
prosimo, da
poravnate naročnino!
Poslužite se te položnice!**

Iz dosedanjih številk ste lahko spoznali vrednost in časovno važnost »Kresa«. Postal je močna in zdrava vez zavedne slovenske katoliške mladine. List se vzdržuje samo z naročnino. Vsak naročnik je torej bistven vzdrževatelj lista. Kdor odlaša ali pozabi plačati, listu škoduje.

**Uprava in uredništvo
»Kresa«**

Prav tako in najino
prosimo, da
poravnate naročnino!
Poslažite se to položnost!

Is dosegatelj številk ste lahko spo-
znali vrednost in časovno važnost
»Kresak«. Postal je močan in zdrav ves
zavedne slovenske katoliške mladine.
List se vzhvaja samo z naročnino. Vsak
naročnik je torej bistven vzdrževatelj
lista. Kdor odlaš ali pozni plačati
listu škoduje.

Prava in vrednosta
»Kresak«

Poštna hranilnica, podružnica v Ljubljani.

Pobotnica

za znesek Din p
z besedo
dinarjev

vplačan na ček. račun štev.: **15730**

Ime lastnika čekovnega računa:

**Misijonska tiskarna.
Groblje, p Domžale**

KRES

Zaporedna štev. dnevnika:

Taksa Din p

Podpis pošt. uslužbenca.

Izpolni vplačnik

S to položnico lahko vplača vsakdo na blagajni Poštne hranilnice ali nje podružnic, pa tudi na vsaki pošti v kraljevini Jugoslaviji neomejen znesek, ne da bi se moral legitimirati.

Položnico izpolni vplačnik sam z roko (samo s črnilom) ali s pisalnim strojem ali pa s tiskom. Pobotnico potrdi blagajna Poštne hranilnice ali pošta in jo vrne vplačniku. Položnico je treba datirati z dnem, ko se znesek vplača.

Pobotnica je dokaz, da se je izvršilo vplačilo v korist dotičnega čekovnega računa, kadar ima vplačilno številko, podpis pooblaščenega uslužbenca pošte ali Poštne hranilnice in pečat.

Nerazločno pisanih, raztrganih, zamazanih, popravljenih ali radiranih čekovnih položnic pošte ne smejo sprejemati.

Poštna hranilnica, podružnica v Ljubljani.

Sporočilo lastniku ček. računa.

Znesek Din p

je vplačal

V

za ček. račun štev.: **15730**

Misljenska tiskarna.
Groblje, p. Domžale

dne 193

Obrazec št. 106 a, Š.

Poštna hranilnica, podružnica v Ljubljani.

Temeljnica

za knjiženje.

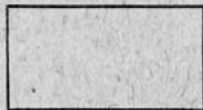
Znesek Din p

je vplačal

za ček. račun štev.: **15730**

dne 193

Zaporedna štev. dnevnika:

Ta del ostane pri Poštni hranilnici in pisemenih
sporočilih ne dobi lastnik čekovnega računa

Pismena sporočila lastniku ček. računa:

RED IN PRAVILO MAŠE z vlogami. Živo sodelovanje pri liturgični molitvi in daritvi je gotovo najsigurnejša pot, ki preokrene srce današnjega brezbržnega in pasivnega človeka in ki ga pritegne k gorečemu sodelovanju s cerkveno občestvenostjo. — Zato Vam priporočamo, da se žete po liturgičnih tekstih, ki jih ima podpisana pisarna v svoji zalogi ter da jih širite in priporočate med ljudstvom, in sicer:

Drobna knjižica »Red in pravilo maše«, ki obsega stalni del sv. maše in stane Din 1.50. K temu spadajo: *Vloge v red in pravilo maše*. Na 4 straneh v obliki »Reda in pravila maše« dobite spremenljivi del vseh nedeljskih in prazničnih maš. Cena posamezni vlogi je 20 par.

V molitveniku »Red in pravilo maše — z vlogami« pa so zbrane v ličen ovitek povezane vse mašne molitve za vse nedelje in praznike leta ter stane Din 20.— in ki ga odslej razprodajamo še s 30% popustom, tako da je faktična cena molitveniku le Din 16.—. Naroča se: Misijonska pisarna v Ljubljani, Semeniška ul. 2/II.

»KRIŽARSKA STRAŽA« je naslov glasilu hrvatske križarske organizacije, ki vedno bolj zmagoslavno prodira in raste med našimi hrvatskimi brati. Iz lista odseva mladeniško in sveto navdušenje za križarski pokret, ki hoče prenoviti hrvatski narod — v imenu Kristusovem. Križarji so avantgarda hrvatske Katoliške akcije. List izhaja v Zagrebu, Pejačevićev trg 15. Kdor hoče poznati težnje ne pota novega hrvaškega mladinskega gibanja, mora čitati Križarsko Stražo.

BODOČNOST, glasilo katoliških zasebnih in trgovskih nameščencev je izšlo te dni v Ljubljani. Ta dogodek moramo zabeležiti zato, ker so s tem listom dobili naši katoliški nameščenci svoje stanovsko in strokovno glasilo, ki temelji na katoliških načelih. Nadelo si je svetopisemsko geslo: »Brat, ki ga brat podpira, je kakor utrjeno mesto.« Hoče po svojih močeh pripomoči, da v vrstah katoliških delavcev in nameščencev nastane jasnost in da se doseže

idejna edinost in skupnost v vrstah katoliškega delavstva in nameščenstva. Prva številka ima sledeče članke: »Svetovni nazor in socializem, Problemi naših nameščencev, Z našega občnega zbora, O postanku pokojninskega zavarovanja, Naša nameščenka in Razno.

List vsem našim nameščencem in delavcem toplo priporočamo. Sm. R.

BESEDE ŽIVLJENJA, misli in molitve za fante, zbral dr. Gregorij Rožman.

Velik prijatelj in dober poznavalec mladine je slovenskim fantom napisal molitvenik. Iz svoje duše je zajel in od srca je povedal fantom fantovsko besedo za njihovo verovanje in življenje. Pred molitvenim delom so nanizane tehtne misli o Bogu, mladosti, o Kristusu, našem kralju in prijatelju, pa še o Cerkvi, družini o skrbi za dušo in telo, o ljubezni do bližnjega in o prijateljstvu.

Prav bi bilo, da bi vsak slovenski fant imel ta molitvenik in po njem molil in premišljeval. Kdor ga že ima, naj ga priporoči znancu in prijatelju. Kdor ga še nima, naj ga naroči pri Društveni nabavni zadrugi v Ljubljani, Miklošičeva 7. (Vezan z rdečo obrezo Din 22, z zlato obrezo Din 30.-).

STORI TO! Navodilo za lepo življenje. Strani 110. Vezano v celo platno Din 35.-, broš. Din 20.-.

»Lepo vedenje je zlasti naraven izraz lepe duše, zato si mora resnično lepo vedenje prisvojiti le človek, ki ima lepo dušo. Nauk o lepem vedenju je koristen vsem, ker so se uveljavili v družbi nekateri običaji, katerih se je treba držati.«

Teh družabnih običajev te na nov, svež, zanimiv način nauči knjiga Stori to! Izčrpna navodila za lepo vedenje so vsakemu fantu nujno potrebna, zato se uči iz knjige Stori to, kako se moraš obnašati v družbi in doma, na cesti in v dvorani, v govorjenju in pri pisanju.

Naroči knjigo takoj pri Društveni nabavni zadrugi v Ljubljani, Miklošičeva 7; ako pa jo že imaš, pokaži jo znancu, kajti ako jo bo le povrhu videl, si jo bo gotovo zaželel ter sam naročil.

LJUDSKA POSOJILNICA

Ljubljana, Miklošičeva c. 6 (v lastni palači)

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

**OBRESTUJE HRANILNE VLOGE PO NAJUGODNEJSI
OBRESTNI MERI.**

**NOVE VLOGE ::
VSAK ČAS RAZPOLOŽLJIVE, OBRESTUJE PO 3%**

Domača slovenska zavarovalnica je VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

v Ljubljani

**v lastni palači ob Miklošičevi in Masarykovi
cesti**

SPREJEMA V ZAVAROVANJE:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe; b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.
2. Zvonove in steklo proti razpokl in prelomu.
3. Vse vrste jamstva, nezgod in kaska.
4. Sprejema v življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.
5. V posebnem oddelku vodi posmrtninsko zavarovanje Karitas.
6. Posreduje vsa ostala zavarovanja.

PODRUŽNICE IN GLAVNA ZASTOPSTVA

Celje, Maribor, Zagreb, Split, Sarajevo, Beograd.

KRAJEVNI ZASTOPNIKI

v vseh večjih krajih v Jugoslaviji in v vseh župnijah v Sloveniji.
Proračuni in informacije brezplačno in brezobvezno.

Naslov centrale:

LJUBLJANA — MIKLOŠIČEVA CESTA 19

Telefon 25-21 in 25-22.